

We Lwowie, dnia 5. lutego 1907.

Aleg. 69

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem zaprowadzenia krajowej Osady
poprawczej dla nieletnich przestępców.

Wysoki Sejmie!

Oddawna już w kraju naszym uznaną była potrzeba urządzenia zakładów pracy przymusowej i poprawczych.

Jeszcze bowiem w latach 1874, 1875 i 1877 liczne Reprezentacje powiatowe i miasta wnosiły petycje tak do Wysokiego Sejmu jak i do Wydziału krajowego o urządzenie w kraju rzeczonych zakładów, jako jedynie skutecznego środka ku zapobieżeniu włóczęgostwu i próżniactwu oraz wynikającym stąd zgubnym dla społeczeństwa różnorodnym następstwom.

Sprawa ta jednak przybrała formy konkretne dopiero po wydaniu ustawy z dnia 24. maja 1885 Dz. u. p. nr. 90, wedle której państwo przyczynia się zasiłkiem do kosztów ufundowania zakładów pracy przymusowej i poprawczych. Gdy przeznaczony na ten cel kapitał funduszu policji krajowej z biegiem czasu wzrósł do kwoty poważniejszej, Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 17. października 1888 przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję wiecu miejskiego o założenie w kraju naszym zakładu pracy przymusowej z poleceniem zdania sprawy.

Okoliczności te spowodowały też Wydział krajowy w r. 1888 i w latach następnych do wyczerpującego zbadania potrzeby zakładów pracy przymusowej i poprawczych w naszym kraju, do zastanowienia się nad ewentualną ilością tychże, ich rozmiarami tudzież w których miejscowościach byłoby wskazaniem je urządzić wreszcie do obmyślenia środków materyalnych, jakimi rzeczzone zakłady w myśl ustawy z 24. maja 1885 Dz. u. p. l. 90 mogłyby być urządzone i utrzymane. Wynik tych badań oparty na danych statystycznych dostarczonych przez c. k. Sądy galicyjskie i Starostwa, dalej na danych wziętych z rachunków stacyi szupasowych całego kraju na studyach przeprowadzonych przez Wydział krajowy na miejscu, co do systemu urządzenia zakładów pracy przymusowej i poprawczych istniejących w innych krajach, wreszcie po zasięgnięciu opinii kompetentnych władz i organów doradczych, — przedstawił już szczegółowo Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniach swoich z dnia 27. sierpnia 1889 LW. 30.120.

(Aleg. 19. do sprawozdań sten. z r. 1889 tom I.), z dnia 5. września 1890 LW. 14.561 (Aleg. 52. do sprawozd. sten. z r. 1890 tom I.) i z dnia 21. listopada 1893 LW. 29.526 (Aleg. 36. do sprawozd. sten. z r. 1893).

Rezultat tych badań okazał:

1. że potrzeba założenia w kraju naszym zakładów pracy przymusowej i poprawczych jest tak konieczną i pilną, iż od zadośćuczynienia jej już dalej uchyłać się nie można, że conajmniej 1.180 dorosłych i 150 nieletnich skazańców należałoby corocznie w tych zakładach umieścić.

2. że dla braku dostatecznych funduszków wprowadzenie w życie w formie będących Zakładów winno odbywać się stopniowo i w miarę nabytego w tym względzie doświadczenia;

3. że w systemie zatrudniania skazańców — jako stosunkom naszego kraju odpowiadającym — należy przyznać pierwszeństwo pracy rolnej i ogrodnictwu, że zatem przy każdym zakładzie powinien być ku temu celowi odpowiedni obszar gruntu, przyczem jednak nie wyklucza się z programu pracy w zakładzie zajęć rzemieślniczych i przemysłowych.

Podzielając wyrażone wyżej przez Wydział krajowy zasadnicze zapatrywania w niniejszej sprawie, Wysoki Sejm

1. w uchwale swej z dnia 28. października 1889 uznał potrzebę i stosowność wprowadzenia w życie w naszym kraju zakładów pracy przymusowej i poprawczych dla skazańców płci męskiej;

2. w uchwale z dnia 21. listopada 1890 polecił przyjąć przy urządzeniu tych zakładów system kolonii rolniczych poprawczych, nie wykluczający robót rzemieślniczych, przyczem wyraził Wysoki Sejm życzenie, ażeby najsamprzód wprowadzoną została Osada poprawcza rolniczo-przemysłowa dla nieletnich chłopców; wreszcie

3. uchwałą z dnia 5. lutego 1894 postanowił Wysoki Sejm z samoistnego funduszu policji krajowej urządzić w środkowej części kraju — po myśli ustawy z dnia 24. maja 1885 Dz. u. p. nr. 90 Osadę rolniczą poprawczą dla 150 nieletnich chłopców, upoważniając Wydział krajowy do zakupu na ten cel odpowiedniego obszaru gruntowego i polecając, ażeby Wydział krajowy sporządził plany i kosztorysy potrzebnych budynków zakładowych i gospodarczych warsztatów rzemieślniczych, plany gospodarcze, kosztorysy wewnętrznego urządzenia zakładu, projekt etatu dla przyszłej administracji zakładu, statut i regulamin dla krajowej Osady rolniczej poprawczej opracowany w porozumieniu z c. k. Namieśtnictwem.

Stosując się do powyższych uchwał Wysokiego Sejmu, a mianowicie w wykonaniu ostatniej uchwały z dnia 5. lutego 1894 uznał Wydział krajowy za wskazane zająć się przedewszystkiem wyszukaniem odpowiedniego na cele poprawczej kolonii rolniczej obszaru gruntowego; mając bowiem wprzód taki obszar gruntowy upatrzony, można było dopiero z zastosowaniem się do jego rozmiarów i jakości przystąpić do sporządzenia planów i kosztorysów budynków zakładowych i gospodarczych, planów gospodarczych itp. operatów niedozwonych dla oceny sprawy.

Przy poszukiwaniu tedy za oznaczonym obszarem gruntowym miał Wydział krajowy na uwadze:

a) ażeby przyszła Osada poprawcza rolnicza, jako jedyna na razie, położoną była mniej więcej w środkowej części kraju, w okolicy zdrowej mającej łatwą komunikację z koleją żelazną;

b) ażeby poszukiwany obszar gruntowy stanowił — o ile możliwości jeden kompleks, posiadał rolę w takiej ilości i jakości, iżby na nim z jednej strony wyżwić się mogło 150 korygendów z personelem służbowym zakładu i wraz z potrzebnym inwentarzem żywym — z drugiej strony, iżby korygendzi ci znaleźli na tym obszarze — oprócz zajęć w warsztatach i szkole — ciągłą i produktywną pracę przy uprawie roli i ogrodów;

c) ażeby zatem gleba tego obszaru gruntowego nadawała się także do melioracji, ewentualnie i do eksploatacji przemysłowych: słowem, by praca w zakładzie była tak zorganizowana, ażeby nietylko przynosiła korzyść moralną kory-

gendum, ale także, by ci ostatni pracą swoją mogli zaspokajać przedewszystkiem potrzeby własne zakładu i potrzebę dotowania zakładu z funduszu krajowego do minimum ograniczyć.

Z pomiędzy wielu funduszowi krajowemu na powyższy cel do sprzedaży ofiarowanych majątków uznał w swoim czasie Wydział krajowy jako najwięcej powyższym warunkom odpowiadającą majątność Bylice w pow. Samborskim, i majątność tę zaproponował był Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniu swoim z dnia 15. stycznia 1895 LW. 51.468/94 do zakupna za cenę umówioną ryczałtem 248.000 K.

Jednakże Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. lutego 1895 wstrzymał się na razie z zatwierdzeniem kontraktu kupna-sprzedaży majątności Bylice, a polecił Wydziałowi krajowemu:

1. ażeby po myśli §. 2. ustawy z dnia 24. maja 1885 po przeprowadzeniu rokowań uzyskał od c. k. Rządu oświadczenie, w jakiej wysokości zechce c. k. Rząd przyczynić się do kosztów założenia osady rolniczo-poprawczej; i

2. aby po otrzymaniu wyżej wspomnianego oświadczenia c. k. Rządu przedłożył Sejmowi na najbliższej sesji do zatwierdzenia cały, na podstawie planów i kosztorysów opracowany projekt założenia i utrzymania osady rolniczo-poprawczej. W myśl powołanej uchwały Wysokiego Sejmu a w zastosowaniu się do projektowanej do nabycia majątności Bylice i do charakteru przyszłego zakładu zarządził Wydział krajowy sporządzenie wszelkich planów i kosztorysów projektowanej Osady i operat ten cały odezwą z 27. marca 1895 LW. 20.027 wraz z projektem statutu i regulaminem dla przyszłej osady poprawczej przedłożył c. k. Namiestnictwu z prośbą:

1. o wyjednanie po myśli §. 2. ustawy z dnia 24. maja 1885 dz. u. p. l. 90 u c. k. Rządu zasiłku na pokrycie kosztów założenia projektowanej krajowej Osady poprawczej dla nieletnich chłopców w możliwie wysokim stosunku procentowym;

2. o uzyskanie zatwierdzenia ze strony c. k. Ministerstwa wspomnianego statutu i regulaminu i

3. o wyjednanie, by zasiłek ów ze skarbu państwa wstawionym był do najbliższego preliminarza budżetu państwowego.

W odpowiedzi na to przedłożenie a na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewn. z 1. lutego 1896 L. 24.896 oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Namiestnictwo, „że JE. p. Minister spraw wewn. przyjął z zadowoleniem do wiadomości projekt urządzenia w kraju osady poprawczej dla nieletnich chłopców, nie może jednak na razie oznaczyć wysokości subwencji państwowej na częściowe pokrycie kosztów urządzenia, nie odmawiając w zasadzie z uwagi na postanowienia §. 2. ustawy z 24. maja 1885 dz. u. p. l. 90 przyznania subwencji, a to z powodu, że przedłożone plany budowy zawierają takie braki, iż ich przerobienie względnie zupełnie nowe wypracowanie okazuje się konieczne a obliczenie potrzebnych kosztów budowy nie da się, choćby tylko w przybliżeniu uskutecznić“.

Skutkiem tego zajął się też Wydział krajowy wedle udzielonych zresztą przez c. k. Ministerstwo wskazówek przerobieniem rzeczonych planów i takowe po uwzględnieniu jeszcze opinii Departamentu technicznego c. k. Namiestnictwa, przedłożył ponownie c. k. Namiestnictwu odezwą z 22. kwietnia 1898 LW. 23.936.

Na ponowne to przedłożenie c. k. Ministerstwo spraw wewn. reskrytem z dnia 1. czerwca 1902 L. 47.818/01 oznajmiło, „że nowo sporządzony projekt osady poprawczej dla 150 nieletnich przestępców na gruntach dóbr Bylicy przedstawia się wprawdzie poniekąd korzystniejszej aniżeli pierwotny projekt i odpowiada pod wielu względami wskazówkom udzielonym reskrytem tego Ministerstwa z dnia 1. lutego 1896 l. 24.896, ma jednak jeszcze liczne wadliwości, dla których i teraz jeszcze nie może stanowić podstawy do akcji, budowlanej i winien być ponownie przerobiony“.

Przytem wykazało c. k. Ministerstwo zachodzące braki w planach, zaznaczyło potrzebę przeprowadzenia jeszcze na miejscu badań, czy projektowane pod budowę zakładu grunta nadają się na ten cel pod względem sanitarnym, wreszcie

co się tyczy kwestyi kosztów zauważyło c. k. Ministerstwo, że poszczególne ceny jednostkowe przedstawiają się nadzwyczaj nisko i że powątpiewa, ażali wykazane ogólne koszta urzędzenia tego zakładu w kwocie 869.354 K 40 gr. wystarczą, że do kwoty tej doliczyć trzeba spodziewaną podwyżkę w kwocie 50.000 K.

Ze względu więc na wyżej omówione braki c. k. Ministerstwo spraw wew. i tym razem nie mogło jeszcze oznaczyć wysokości żądanej subwencji państwowej, aczkolwiek udzielenie jej w zasadzie przyrzeka z uwagi na postanowienia §. 2. ustawy z 24. maja 1885 dz. u. p. Nr. 90. i stosownie do zapewnienia danego reskryptem z dnia 1. lutego 1896 L. 24.896. W końcu oznajmiło c. k. Ministerstwo spraw wewn., że projekt statutu i regulaminu domowego zostanie dopiero po ponownem przedłożeniu aktów sprawy rozpatrzoney.

Przedstawiając powyżej Wysokiemu Sejmowi w streszczeniu przegląd prac i starań podjętych po rok 1902 w niniejszym przedmiocie, zaznacza Wydział krajowy, że dotychczasowy stan sprawy uleść musiał częściowej zmianie. Mianowicie, majątność Bylice została przez ówczesnego właściciela jej sprzedaną a nowonabywca, chociaż oświadczył w r. 1902 gotowość sprzedaży tej majątności na tych samych warunkach t. j. 484 morg. po 500 kor., jednak zastrzegł sobie ścisły termin po koniec r. 1902 do podpisania kontraktu, czemu Wydział krajowy nie mógł zadośćuczynić.

Powtóre c. k. Namiestnictwo w odezwie swojej z 22. maja 1903 l. 41.844 z uwagi na bliskość stawów i stawisk, na podmokłe między nimi łąki i inne łąki nadające się do racjonalnej kultury torfu i z uwagi że grunta orne potrzebują drenowania, wyraziło zdanie, że grunt folwarku Bylice ze względów sanitarnych nie nadaje się pod budowę krajowej osady poprawczej dla nieletnich przestępców.

Te okoliczności jakoteż względ na wiadome znaczne koszta zakupu majątności Bylice (248.000 K) oraz na wysokie koszta wystawienia budynków zakładowych, ich urzędzenia, sprawienia inwentarza żywego i martwego, wynoszące łącznie około 912.000 kor., jak i ze względu na znaczne koszta administracji, jakieby połączone były z utrzymaniem samego tylko folwarku — skłoniły Wydział krajowy, iż odstąpił od zamiaru nabycia projektowanej pierwotnie majątności Bylice na cele osady poprawczej dla nieletnich przestępców i że postanowił wyszukać na ten cel inny mniejszy a odpowiedni obszar gruntowy, jednakże taki, iżby korygendzi mogli rolę sami o ile możliwości uprawiać i z produktów żywić się, iżby obezar ten nadawał się przytem tak pod względem położenia swojego jak i sanitarnym, a do obranej majątności przystosować dotychczasowe plany i kosztorysy budowl i inne operaty.

Poszukując za odpowiednim majątkiem, Wydział krajowy doszedł do wiadomości, że majątność Przedzielnica w pow. Dobromilskim, należąca do funduszu religijnego może być nabytą, a po zbadaniu na miejscu położenia, jakości gleby i stosunków sanitarnych tej miejscowości oraz odległości od stacyi kolejowej, uznał ją jako odpowiednią pod względem położenia jej, tudzież sanitarnym, technicznym i gospodarczym na cel urzędzenia tamże kraj. Osady poprawczej dla małoletnich przestępców i w ślad ponownych uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 31. października 1904 a w szczególności uchwały 11. listopada 1905 wdrożył Wydział krajowy pismem z dnia 8. lipca 1905 LW. 64.781 rokowania z c. k. Rządem o sprzedaż funduszowi krajowemu majątności Przedzielnica na zamierzony cel. Odezwy z dnia 14. listopada 1906 L. 1977/pr. oznajmiło Wydziałowi krajowemu Prezydium c. k. galic. Dyrekeyi dóbr państwowych, że c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z c. k. Ministerstwem wyznań i oświaty i z c. k. Ministerstwem skarbu zezwoliło reskryptem z 24. października 1906 L. ³¹⁶²⁰ 1136 ex 1905

na sprzedaż folwarku funduszowego Przedzielnica obj. whl. 652 ks. gr. c. k. Sądu obwodowego w Przemyślu wraz z wszystkimi prawami i ciężarami, przywiązanyymi do powyższej posiadłości na rzecz galic. Wydziału krajowego za cenę kupna w kwocie 177.855 kor. pod warunkiem jednak, że kraj użyje w istocie tej majątności na cele publiczne, zarazem upoważniło c. k. Ministerstwo Prezydium c. k. galic. Dyrekeyi dóbr państwowych do zawarcia odnośnego kontraktu kupna-prze-

daży, którego koszta połączone z zawarciem i przeprowadzeniem niemniej wszelkie należności ma ponieść Wydział krajowy z własnych funduszków bez regresu do funduszu religijnego.

Wobec oświadczonej wyżej gotowości c. k. Rządu i korzystnej w każdym razie, z uwagi na ilość i jakość gruntów o czem poniżej, oferty jego, przyjął Wydział krajowy tę ofertę i warunki w niej zastrzeżone, spisał w dniu 31. grudnia 1906 i podpisał odnośny kontrakt kupna-sprzedaży i umówioną cenę kupna-sprzedaży w kwocie 177.855 kor. z przeznaczonego na ten cel funduszu policji krajowej w tym samym dniu w c. k. głównej kasie krajowej zapłacił.

Aleg. Nabyta kontraktem tym dołączonym tu zresztą w odpisie $\frac{1}{2}$ majątność tabul. Przedzielnica przeszła z dniem 1. stycznia 1907 w całości z wszelkimi prawami i obowiązkami przywiązanymi do tej posiadłości względnie na niej ciążącymi, wolna jednak od wszelkich długów na własność kraju. Objęcie jednak tej majątności w fizyczne posiadanie nastąpi w czasie późniejszym a dogodniejszym, a in-tabulacja prawa własności na rzecz funduszu krajowego nastąpi po zatwierdzeniu kontraktu kupna-sprzedaży przez c. k. Ministerstwo. Majętność ta jest w dzierżawie i w myśl §. 6. kontraktu dzierżawy, pozostawił Wydział krajowy na razie Ferdynanda i Helenę Millerów przy dzierżawie przedmiotu kupna pod dotychczasowymi warunkami, wzywając ich, by przypadającą do zapłaty w dniu 1. lutego 1907 najbliższą ratę czynszową kwartalną i następne uiszczali ściśle w terminach kontraktem dzierżawnym oznaczonych w kasie krajowej Wydziału krajowego we Lwowie. Z ostatniej raty czynszowej za miesiąc styczeń 1907 pobrany czynsz przez fundusz religijny zostanie po przeprowadzonym obrachunku zapłacony przez ten fundusz do kasy krajowej.

Wedle sprawozdania delegowanych przez Wydział krajowy rzeczoznawców tudzież wedle dostarczonych Wydziałowi krajowemu mapy katastralnej, arkusza gruntowego i wyciągu hipotecznego, majątek ten przedstawia się następująco:

Folwark Przedzielnica stanowiący majątność tabularną obj. whl. 652 ks. gr. c. k. Sądu obwodowego w Przemyślu położoną w gminach kat. Przedzielnica i Bybło, leży w oddaleniu $8\frac{1}{2}$ klm. w kierunku północnym od Dobromila, a od kolei Chyrów-Przemyśl zaś w kierunku zachodnim nie całe 2 klm. pomiędzy stacyami Nowe-miasto i Niżankowice.

Odpowiednio do położenia podgórskiego powietrze jest tu zdrowe, a znajdujące się źródła zawierają obfitą ilość wody zdrowej po picia i użytku, jakto orzekł c. k. zakład powszechny badania środków spożywczych w Krakowie i woda ta snadnie i niewielkim kosztem doprowadzoną być może do projektowanego zakładu.

Zakupiony obszar obejmuje:

rolni	190 ha 60 a 23 m ²
łąk	13 " 32 " 81 "
ogrodów	— " 37 " 73 "
pastwisk	20 " 46 " 27 "
gruntów podbudowlanych	1 " 18 " 15 "
nieurodzajnych powierzchni	4 " 47 " 78 "
innych od podatku wolnych powierzchni	2 " 49 " 03 "
razem	232 ha 92 a — m ²

czyli 405 morg. 203 sążn. o czystym łącznym dochodzie katastr. 2.841 K 42 h.

Obszar ten nie jest wprawdzie w jednym kompleksie, gdyż około 42 morgów pola ornego jest w znacznej odległości o glebie mniejszej wartości z powodu braku zawartości wapna. Parcele te można będzie albo wydzierżawić, albo sprzedać względnie wymienić za parcele włościańskie blisko kompleksu gruntów przydo-wstać mającym folwarku położone. Pozostały kompleks przedstawia wystarczający obszar — przy odpowiedniej ilości inwentarza i racjonalnej gospodarce — do utrzymania zakładu i do zajęcia wychowanków zakładu w gospodarstwie rolnem i folwarcznem.

Budynki znajdujące się obecnie na folwarku, nie przedstawiają prawie żadnej wartości; jedynie dom mieszkalny murowany dzierżawcy — po stosownej oczywiście adaptacji — może być użyty jeszcze na mieszkanie dla przyszłego ekonomy zakładowego.

Gleba gruntów ornych stanowi częściowo bardzo dobrą ziemię, częściowo składa się z glinki z podglebiem ilastem lub margłowatym, na innym obszarze górna warstwa składa się z lekkiej ziemi, podglebie zaś jest nieprzepuszczalne, gdzieindziej znów ziemia ta zawiera wapno i szuter i podglebie bogate w wapno.

Zresztą okazały fachowe badania na miejscu, że już wedle obecnego obsiewu i stanu gruntów w Przedzielnicy produkcja rolnicza na mniej więcej 270 m roli i 42 m łąk nietylko wystarczy na wyżywienie całego personelu zakładowego i folwarcznego, wychowanków zakładu tudzież inwentarza żywego, ale znaczna część produkcji pozostać może jeszcze na sprzedaż. Klimat jest umiarkowany, a czas wegetacji średni, skutkiem czego wszystkie gatunki zboża tudzież szlachetne owoce dojrzewają. Produkcja zatem obfitszą i wydatniejszą w rozmaite płody będzie, jeśli będzie miało miejsce regularne nawożenie roli obornikiem i gdy przeprowadzi się — co jest wskazanem — meliorację niektórych gruntów tj. odwodnienie (zdrenowanie) ról i łąk z nieprzepuszczalnym podglebiem i nawodnienie łąk, a wtedy przedstawić się mogą niezawodne widoki i rentownych eksploatacyj rolniczo-przemysłowych. Melioracje te wykonane być mogą siłami roboczymi samych wychowanków zakładu. Po doprowadzeniu tym sposobem pól do odpowiedniego stanu kultury i po wyrównaniu produktywności wszystkich pól będzie można prowadzić w Przedzielnicy gospodarstwo racjonalne z uprawą wszystkiego gatunku zboża i roślin ze znaczniejszą wydatnością w dochodach, jak to jest obecnie.

Gdy więc — jak wyżej skreślono — nabyty został dla celów krajowej Osady poprawczej odpowiedni obszar gruntowy w Przedzielnicy, zarządził następnie Wydział krajowy wypracowanie wszelkich szkiców, planów i kosztorysów budynków wzniesić się mających na oznaczony cel w tej majątności i ich urządzenia wewnętrznego tudzież innych nieodzownie potrzebnych tamże robót przygotowawczych.

Przy sporządzaniu tych planów i kosztorysów z uwzględnieniem, o ile się dało i możliwem było, dotychczasowego takiego operatu dla projektowanej pierwotnie osady poprawczej w Bylicach, miano na uwadze:

- 1) miejscowe stosunki w Przedzielnicy;
- 2) wskazówki c. k. Ministerstwa udzielone Wydziałowi krajowemu — jak wyżej wspomniano — w r. 1902;
- 3) przyjęty w statucie ułożonym dla tego zakładu system wychowawczy i zajęcia małoletnich;
- 4) konieczną potrzebą stworzenia dogodnej komunikacji do projektowanego zakładu i w nim samym dostarczenia zdrowej wody w odpowiedniej ilości i urządzenia sieci kanalizacyjnej;
- 5) ilość 150 do 200 wychowanków mających znaleźć w zakładzie pomieszczenie;
- 6) personal służbowy zakładu, administracyjny, wychowawczy i folwarczny, który składać się ma:
 - z jednego dyrektora,
 - z dwóch nauczycieli fachowych (jeden z nich jako zastępca dyrektora)
 - z dwóch kapelanów i katechetów (1 obrz. gr. kat., a 1 rzym. kat.), którzy będą zarazem nauczycielami innych przedmiotów,
 - z jednego rachmistrza,
 - z jednego magazyniera,
 - z ośmiu werkmistrzów (majstrów zawodowych),
 - z czterech dozorców nad wychowankami,
 - z jednego portyera,
 - z jednego stróża,
 - z jednego posłańca,
 - z jednego kucharza,

z jednego piekarza,
z jednego pracza,
dalej:

z jednego ekonoma,
z jednego karbowego,
z dwóch polowych,
z dwóch stróżów folwarcznych,
z jednego dozorcę stajen,
z sześciu parobków i
z dziesięciu dziewczek folwarcznych;
razem personal służbowy składający się z 48 osób;
wreszcie miano na uwadze:

7) potrzebny dla racjonalnej gospodarki folwarcznej inwentarz żywy,

jako to:

24 koni,

14 wołów,

2 buhaje,

60 krów,

6 loch wyrosłych,

1 knura,

tudzież inwentarz martwy, i

8) nakoniec przyjęto zasadę wzorowego przeprowadzenia budowy, a zatem budynki będą murowane, o odpowiedniej objętości powietrza i światła; przy czem uwzględniono tu także trwałość budynków na wypadek pożaru, ich konserwację, higieniczne pomieszczenie wychowanków i personalu służbowego, wszelkie ogrodzenia i budynki gospodarcze.

Budynki będą pokryte dachówką; wewnętrzne urządzenia stajen wykonane będzie — dla oszczędzenia kosztów konserwacji — z materiałów trwałych, jak z betonu, żelaza i impregnowanego drzewa.

Przy usytuowaniu budynków decydującym będzie wzgląd na łatwość komunikacji i kontroli wychowanków, tak co do budynków zakładowych jak i folwarcznych; ponadto sytuacja dostosowana będzie do światła a ubikacje mieszkalne zwrócone będą do południowego wschodu.

Wszczegółności plany powyższe obejmują trzy grupy budynków: zakładowe (szkolne), mieszkalne i folwarczne.

Do grupy I-szej (budynki zakładowe) należą:

1. Budynek zakładowy główny projektowany jest jako jednopiętrowy, podpiwniczny i mieści na parterze przy wejściu głównem dwie kancelarye dla dyrektora i rachmistrza, po drugiej stronie lożę i mieszkanie portyera i pokój konferencyjny. Wychowankowie zakładu wchodzi do gmachu przez dwa wejścia obok klatek schodowych, przez ubikacje przeznaczone na oczyszczenie obuwia i odzieży. Przestronnymi korytarzami przechodzą albo do dwóch wielkich sal przeznaczonych na jadalnię i rekreację lub do czterech sal szkolnych. Na parterze mieszczą się ponadto biblioteka i gabinet szkolny, dwie ubikacje na wanny i tusze, wychodki i cztery karcery.

Na I. piętrze znajduje się 9 sal sypialnych dla 150 wychowanków, będą one przedzielone i dostępne wprost z mieszkań 4 dozorców. Nadto na I. piętrze mieści się magazyn czystej bielizny i odzieży, podczas gdy magazyn rzeczy, będących własnością wychowanków, mieści się na poddaszu.

W sypialnachs przewidziana jest przestrzeń $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ m² powierzchni na 1 łóżko tj. 18'0—20'0 m² powietrza. Urządzenie budynku będzie zastosowane do celu i potrzeb zakładu w ramach bardzo skromnych z zachowaniem warunków higieny.

Woda doprowadzona zostanie do łazienek, klozetów, umywalni ściennych umieszczonych na ogrzanych korytarzach i do muszli ściennych.

Podłogi będą sosnowe, piece kafłowe, ściany bielone, okna okratowane.

2. Kaplica murowana z zakrystią i zaopatrzona w sygnaturkę, usytuowana w pobliżu zakładu, pomieścić będzie mogła 30 siedzących i 150 stojących osób.

3. Budynek warsztatowy, parterowy murowany, obejmuje 4 par warsztatów: kuźnię i ślusarnię, warsztat stolarski i kołodziejski, krawiecki i szewski, koszykarski i rymarski. Po 2 warsztaty mają przyległą jedną ubikację dla wermistrzów, nadto każdy warsztat ma przydzielony sobie jeden magazyn na materiały i wyroby gotowe.

4. Budynek ekonomiczny obejmujący oddzielnie kuchnię i pralnię: mieści obszerną sklepioną kuchnię, spiżarnię, obieralnię jarzyn, piekarnię z zaciernią i składem mąki, po drugiej stronie sklepioną pralnię z magazynem na brudną bieliznę z magłem, susznią parową i składem czystej bielizny. Centralnie umieszczona jest jadalnia dla czeladzi, tudzież mieszkanie kucharza, piekarza, pracza i schody na strych i do piwnicy. Oddzielne wejścia pozwalają na odłączenie ubikacji kuchennych od pralni i mieszkań.

5. Budynek infirmaryi parterowy, niepodpiwniczny, zaprojektowany jest dla 7 chorych w trzech separowanych ubikacjach, prócz tego ubikacja dla lekarza, dozorczy, łazienki i wychodki. Wykończenie tego budynku będzie wzorowane na budowach krajowych szpitali.

6. Trupiarnia, budynek parterowy o ścianach ryglowych, pomieści ubikację dla wystawy ciał, magazyn na utensilia pogrzebowe i szopę dla karawanu.

Do grupy II-giej (budynki mieszkalne) należą:

1. Budynek piętrowy podpiwniczny mieści w parterze: mieszkanie dyrektora zakładu złożone z 5 pokoi i z przynależnych ubikacji, dalej mieszkanie jednego katechety o 3 pokojach z przynal., pokój komisyjny i mieszkanie stróża.

Na I. piętrze znajdują się trzy mieszkania o 3 pokojach z ubikacjami ubocznymi dla drugiego katechety i dwóch nauczycieli. Dwie klatki schodowe i dwa wejścia umożliwiają dostęp do tych 5-ciu mieszkań i pokoju komisyjnego, bez dalszej komunikacji między sobą.

2. Budynek piętrowy o trzech klatkach schodowych mieści na parterze i I. piętrze po pięć mieszkań złożonych z 2 pokoi, kuchni i przynal. dla ośmiu wermistrzów, 1 rachmistrza i 1 magazyniera, również dostępnych wprost z sieni lub klatki schodowej.

Do grupy III-ciej (budynki folwarczne) należą:

1) stajnia dla bydła mieści stanowiska dla 60 krów, 40 jałówek, 2 buhaji, 20 cieląt nadto dwie ubikacje dla 6 dziewczek i parnik do parzenia karmy,

2) stajnia dla koni mieści stanowiska dla 30 koni, parnik i magazyn uprzęży a obok stajnię dla 14 wołów,

3) chlewnia mieści przedziały dla 10 loch, 1 knura, 42 prosiąt i 15 świń opasowych, ubikację dla dziewczek, parnik i rzeźnię,

4) śpichlerz murowany z poddaszem,

5, 6 i 7) stodoła, szopy otwarte i poddasze dla wozów przeniesione zostaną w dotychczasowych rozmiarach z obecnego gumna, zaadaptowane i przykryte dachówką,

8) mieszkanie ekonoma umieszczonem będzie w budynku murowanym zajęty przez obecnego dzierżawcę, po wykonaniu koniecznych adaptacji,

9 i 10) w dwóch budynkach (czworakach) znajdują pomieszczenie: karbowy, 2 połowych, 2 stróżów i 1 dozorca stajen, po jednej ubikacji z sionką i komórką. Do robót budowlanych należeć również będą oparkania budynków i ogrodów tych poszczególnych grup budynków i założenie chodników i rynsztoków między budynkami w miejscach koniecznych.

Ciecze kanałowe i wody użytkowe ujęte zostaną w sieć rur kanalizacyjnych i wyprowadzone poza obręb zakładu, podczas gdy części stałe użyte zostaną do kompostowania.

Przed przystąpieniem jednak do budowy trzeba będzie, jak już nadmieniono, wykonać konieczne roboty przygotowawcze mające na celu stworzenie komunikacji

do projektowanego zakładu, dostarczenie zdrowej wody w odpowiedniej ilości i urządzenie sieci kanalizacyjnej. Studya przedwstępne dały pewność, że te trzy zasadnicze warunki dadzą się uzyskać bez trudności i wielkich kosztów. Zamierzonym jest mianowicie wykonanie dróg dojazdowych między drogą powiatową prowadzącą do Niżankowic a przystankiem kolei państw. w Nowem Mieście. Nadto projektowanym jest wykonanie dróg wewnętrznych między budynkami zakładowymi, mieszkalnymi i zabudowaniami folwarcznymi.

Wodę dla potrzeb całego zakładu uzyska się ze źródeł, położonych w odległości 950 m na włościńskich gruntach, przyczem poziom ujęcia źródła leży tak wysoko, że woda doprowadzoną zostanie na piętra budynków własnem ciśnieniem, bez przepompowania.

Wedle powyższych planów i kosztorysów znajdujących się w przechowaniu Wydziału krajowego kosztu budowy zakładu przedstawiają się następująco:

I. Roboty budowlane:

1. Budynek szkolny i internat	215.740 K
2. Budynek mieszkalny I.	65.806 "
3. " " II.	60.274 "
4. Kaplica zakładowa	25.000 "
5. Warsztaty	59.680 "
6. Kuchnia, piekarnia, pralnia	42.830 "
7. Szpitalik dla 8 chorych	22.000 "
8. Stajnie dla koni, bydła, mleczarnia, kurnik	60.000 "
9. Chlewnia	18.000 "
10. Przeniesienie stodoły i szopy	8.000 "
11. Adaptacja budynków starych	5.000 "
12. Spichlerz murowany	10.000 "
13. Ludownia i piwnica	8.000 "
14. Czworaki dla 10 ludzi z rodzinami	8.000 "
15. Trupiarnia	5.000 "
	<u>613.330 K.</u>

II. Wydatki na roboty przygotowawcze, instalacje, drogi, kierownictwo itp.

16. Oparkanie	20.000 K
17. a) Droga publiczna Niżankowice-Nowe Miasto	61.000 "
b) Most stały na Norze	17.000 "
18. Drogi wewnętrzne	53.900 "
19. Wodociąg główny, kupno i ujęcie źródła	15.000 "
20. Wodociągi wewnętrzne	28.000 "
21. Kanalizacja wewnętrzna	9.000 "
22. Kanalizacja zewnętrzna	6.000 "
23. Urządzenie ogrodów i sadu 5-cio morgowego	12.000 "
24. Kierownictwo i komisye	12.000 "
25. Oświetlenie naftowe	2.000 "
26. Nieprzewidziane	25.600 "
	<u>261.500 K.</u>

III. Urządzenie folwarczne:

1. Inwentarz żywy	32.000 K
2. " martwy	18.000 "
	<u>50.000 K.</u>

IV. *Urządzenie wewnętrzne:*

1. Urządzenie internatu na 150 wychowanków à 150 K	22.500 K	
2. Urządzenie kuchni, pralni i szpitala	10.000 "	
3. Urządzenie szkolne i warsztatowe	8.500 "	
4. Nieprzewidziane	4.000 "	= 45.000 K.

Razem przybliżony koszt powyższych budowli i urządzeń = 969.830 K.

Koszt ten ogólny, w porównaniu z dawniejszymi planami i kosztorysami dla Bylic, zwiększył się, a to z powodu większego znacznie a koniecznego wydatku na drogi, parkany, wodociągi, kanały i ogrody, co poprzednio nie było przewidziane; dalej budynki — w myśl wskazówek ministerjalnych — zostały powiększone, mianowicie budynek główny przez dodanie dwóch sal rekreacyjnych (jadalnych), których nie było w poprzednich planach, a przez co umożliwiono, że sypialnie znajdują się wyłącznie na piątze. Powiększono znacznie także budynek administracyjny, warsztatowy, kuchnię i pralnię. Przez te więc powiększenia rozmiarów budynków i skutkiem zmiany warunków miejscowych, wpływających na podrożenie cen jednostkowych budowy, koszt budowy zwiększyły się.

Co się tyczy statutu i regulaminu domowego dla przyszłej Osady poprawczej, to projekt tego statutu i regulaminu przedłożył już był Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi przy sprawozdaniu swoim z 21. listopada 1893, LW. 29.526 (aleg. 36. do spraw. sten.), a c. k. Namiestnictwo — jakto Wydział krajowy oznajmił już w następnem sprawozdaniu swoim z 15. stycznia 1895, LW. 51.468 (aleg. 99. do spraw. sten.), zgodziło się ostatecznie — po żądaniem uzupełnieniu — na ten projekt.

Projekt tego statutu zamierza jednak Wydział krajowy uzupełnić jeszcze przez dodanie postanowienia w §. 4., że do krajowej Osady poprawczej mogą być także w miarę wolnych miejsc i wśród innych równych warunków przyjmowani opuszczeni a zaniedbani moralnie nieletni chłopcy, będący na utrzymaniu i wychowaniu krajowego funduszu sierociego, a to kosztem tego funduszu.

Tym sposobem stanie się po części zadość objawionemu w reskrypcie c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 5. czerwca 1901, L. 11.603/1 życzeniu c. k. Rządu, ażeby część udziałów przypadających krajowi z nadwyżek obrotu kas sierocych zbiorowych przeznaczono na cele tworzenia zakładów poprawy.

Zreasumowawszy to wszystko, okazuje się, że jednorazowy koszt założenia krajowej Osady poprawczej w Przedzielnicy wyniesie:

1) kupno folwarku	177.855 K.
2) roboty budowlane około	613.330 "
3) roboty przygotowawcze, instalacye, drogi, kierownictwo itp. około	261.500 "
4) inwentarz żywy i martwy około	50.000 "
5) urządzenia wewnętrzne około	45.000 "
razem około	1.147.685 K.

Wydatek ten znalazłby częściowe pokrycie jedynie w subwencji państwowej, której wysokość dziś przyjąć można wedle dotychczasowej praktyki c. k. Rządu w wysokości 40% powyższej sumy kosztorysowej, więc w kwocie 459.074 K, gdyż reszta funduszu policji krajowej, pozostała po zapłaceniu ceny kupna Przedzielnicy w kwocie około 96.000 K, nie może tu być brana w rachubę, bo z kapitału tego trzeba będzie dalej jeszcze pokrywać koszt utrzymania przynależnych do tutejszego kraju skazańców w obcych zakładach pracy przymusowej i poprawczych, uiścić należytość skarbową od kontraktu kupna i sprzedaży Przedzielnicy i zaspokajać inne jeszcze bieżące wydatki, łączące się z niniejszą sprawą.

Zabrakłaby zatem kwota 688.611 K. lub nieco mniejsza, gdyby c. k. Rząd przyznał wyższą jak 40% subwencyę, która musiałaby być pokrytą z pożyczki inwestycyjnej, na ten cel zaciągając się mającej.

Co się tyczy nakoniec środków na utrzymanie i zarząd przyszłej Osady poprawczej, co jest już w myśl §. 3. ustawy z 24. maja 1885 Dz. u. p. Nr. 90 jedynie obowiązkiem kraju, powołuje się Wydział krajowy w tym względzie na sprawozdanie swoje z 15. stycznia 1895 L.W. 51468 (aleg. 99. do spraw. sten.), gdzie już zaznaczono i wyżej także nadmieniono, iż projektowany zakład wobec dobrej gleby folwarku Przedzielnica, nadającej się do racjonalnego gospodarstwa rolnego, gdy takie gospodarstwo zaprowadzi się tam i w sposób intensywny prowadzone będzie przy fachowej wiedzy i uzdolnieniu zarządu zakładu, przy dostatecznym kapitale zakładowym i obrotowym i przy zapewnionej ilości robotnika będzie mógł pokrywać po zaspokojeniu własnych potrzeb ekonomicznych, pewną część kosztów administracji samego zakładu.

Wydział krajowy przypomina, że wedle §. 14. statutu dla projektowanej Osady poprawczej, zakład ten utrzymywać się będzie

- a) oprócz dochodów z własnego gospodarstwa i zarobku, także
- b) ze zwrotu kosztów utrzymania, które dadzą się ściągnąć od samych wychowanców lub od osób do ich utrzymywania obowiązanych, tudzież, jeżeli oddanie do Zakładu nastąpiło na wniosek prawnego zastępcy nieletniego za zwołaniem władzy nadopieczuńczej lub też wskutek zarządzenia władzy nadopieczuńczej a w wykonaniu postanowień §. 178 u. c.
- c) ze zwrotu kosztów, które Skarb Państwa uiszcza za utrzymanie w Osadzie tych nieletnich, którzy po myśli §. 270. ustawy karnej i rozporządź. Min. spraw. z dnia 23. stycznia 1899 l. 30430/98 na odpokutowanie kary w Zakładzie poprawczym skazani zostali;
- d) ze zwrotu kosztów utrzymania wychowanców obokrajowych i
- e) ze zwrotu kosztów utrzymania wychowanców oddanych do Osady na koszt krajowego funduszu sierociego.

Przytem ubędzie także częściowo wydatek łożony obecnie z funduszu policji krajowej w rocznej kwocie kilku tysięcy koron na utrzymanie przynależnych do kraju korygendów w obcych zakładach poprawczych. Nie da się jednak zaprzeczyć, że administracja i utrzymanie zakładu — przedewszystkiem w pierwszych latach istnienia jego — będą wymagały znaczniejszej ofiary i pomocy z funduszu krajowego. Dotacja ta jednak powinna się w latach późniejszych coraz zmniejszać, gdy gospodarstwo zakładowe pozostawać będzie pod miejscowym kierunkiem ludzi fachowo uzdolnionych, rutynowanych i zapobiegliwych i gdy gospodarstwo rolne i folwarczne doprowadzone zostanie stopniowo do stanu racjonalnego i intensywniej produkcji.

Przytem trzeba także zważyć, że zakład w całej pełni swojej nie będzie mógł wejść w życie zaraz w pierwszym roku po wybudowaniu go i wewnętrznem urządzeniu; bo ani nie będzie zaraz 150 wychowanków, ani wszystkie warsztaty nie wejdą odrazu w życie, ani też nie potrzeba będzie w pierwszym roku ustanawiać zaraz całego personelu zakładowego. Projektowana Osada poprawcza będzie więc stopniowo w życie wprowadzana; stąd też preliminowane wydatki będzie można śmiało rozłożyć na lat trzy.

Przedkładając więc Wysokiemu Sejmowi niniejsze sprawozdanie w zastosowaniu się do uchwał z dnia 31. października 1904 i 11. listopada 1905, Wydział krajowy z uwagi, że sprawa urzędzenia w kraju choć jednej na razie koniecznej Osady poprawczej dla nieletnich chłopców, od lat przeszło 20 ciągnąca się, przez zakupno już na ten cel odpowiedniego obszaru gruntowego i wygotowanie planów i kosztorysów tudzież projektu statutu i regulaminu, w zupełności dojrzała, — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości nabycie kontraktem kupna-sprzedaży z dnia 31. grudnia 1906 od funduszu religijnego na rzecz funduszu krajowego za cenę 177.855 kor. majątności Przedzielnica na cel urzędzenia tamże Krajowej Osady poprawczej dla nieletnich chłopców; oraz przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości wypłacenie przez Wydział krajowy powyższej ceny kupna z samoistnego na ten cel przeznaczonego funduszu policji krajowej;

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby po objęciu w fizyczne posiadanie majątności Przedzielnic i po zainstabulowaniu prawa własności tejże na rzecz funduszu krajowego — urządził tymczasową administrację tego majątku w sposób, jaki dla dobra funduszu krajowego za odpowiedni uzna;

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził z c. k. Rządem rokowania względem przyczynienia się po myśli §. 2. ustawy z 24. maja 1885 dz. u. p. nr. 90. Skarbu Państwa w możliwie wysokim stosunku procentowym do kosztów założenia zakładu poprawczego w Przedzielnicy, obliczonych na podstawie przedłożonych niniejszem Sejmowi planów, kosztorysów, statutu i regulaminu;

4) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby po zapewnieniu przez c. k. Rząd ze Skarbu Państwa powyższego odpowiedniego zasiłku wygotował i przedłożył Sejmowi szczegółowe plany i kosztorysy projektowanych budowli i urządzeń zakładowych i folwarcznych, warsztatów rzemieślniczych, tudzież szczegółowe plany i kosztorysy gospodarstwa folwarcznego, przyszłego etatu całego personelu zakładowego i jego plac służbowych i t. d.;

5) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby z zastosowaniem się do istotnej potrzeby a z uwzględnieniem zapewnionego przez c. k. Rząd zasiłku państwowego; przedłożył Sejmowi wniosek co do zaciągnięcia się mającej pożyczki na pokrycie brakującej reszty kosztów założenia krajowej Osady poprawczej dla nieletnich chłopców i przytem dołączył plan umorzenia tej pożyczki, wreszcie

6) ażeby z wykonania powyższych czynności zdał sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Michał Gładziuk, w. r.

Członek Wydziału kraj.

Kontrakt kupna sprzedaży

(stempel za 1 K) który między c. k. Dyrekcją lasów i dóbr państwowych oddz. I. we Lwowie imieniem galic. Funduszu religijnego z jednej, a Wydziałem kraj. król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem działającym na mocy uchwał sejmowych z 5. lutego 1894 i z 31-go października 1904 z drugiej strony, o majątność tabularną Przedzielnica, objętą whl. 652 ks. gr. c. k. sądu obwodowego w Przemyślu, funduszu religijnego własną pod zastrzeżeniem zatwierdzenia przez c. k. Ministerstwo rolnictwa pod następującymi warunkami zawarty został.

§. 1.

Galicyjski fundusz religijny jako właściciel majątności tabularnej Przedzielnica, objętej whl. 652. ks. gr. c. k. Sądu obwodowego w Przemyślu, sprzedaje całą powyższą majątność a więc wszystkie w skład tej majątności wchodzące parcele budowlane wraz ze znajdującymi się na nich budynkami, oraz parcele gruntowe stanowiące ogrody, role, pastwiska, łąki, drogi, rowy, nieużytki etc. położone w gminach kat. Przedzielnica i Bybło wraz z wszystkimi prawami i ciężarami przywiązanymi do powyższej posiadłości i obowiązkami na niej ciążącymi Wydziałowi krajowemu król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na wyłączną i nieograniczoną własność dla urządzenia tamże kolonii prawczej dla małoletnich przestępców w myśl ustawy z 24. maja 1885 Dz. p. p. Nr. 90, zaś Wydział krajowy król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem kupuje od funduszu religijnego wspomnianą majątność tabularną położoną w gminach Przedzielnica i Bybło na wyłączną i nieograniczoną własność za dobrowolnie umówioną cenę kupna w kwocie sto siedmdziesiąt siedm tysięcy ośmset pięćdziesiąt pięć (177.855) koron.

§. 2.

Umówioną cenę kupna w kwocie 177.855 koron złożył Wydział krajowy dnia 31. grudnia 1906 w c. k. głównej Kasie krajowej we Lwowie, zaczem galicyjski fundusz religijny kwituje niniejszem Wydział krajowy z odbioru powyższej sumy.

§. 3.

Oddanie przedmiotu kupna w §. 1. bliżej oznaczonego Wydziałowi krajowemu w fizyczne posiadanie nastąpi z dniem 1. stycznia 1907 roku przyczem zostanie sporządzony akt oddawczy, który zawierać będzie szkic i dokładne opisanie przedmiotu kupna wedle stanu, w jakim takowy w chwili oddania znajdować się będzie.

Koszta oddania przedmiotu kupna ponosi wyłącznie Wydział krajowy bez regresu do galic. funduszu religijnego.

§. 4.

Kupującemu Wydziałowi krajowemu zostanie oddany przedmiot kupna wolny od wszelkich długów, któreby z pożyczek pieniężnych pochodziły. Przedmiot kupna sprzedaje się jednak tylko ryczałtem tak i w takim stanie, jak go ma fundusz religijny w posiadaniu i w jakim znajdować się będzie przy oddaniu a fundusz religijny nie przyjmuje na siebie zgola żadnej ewikcyi lub odpowiedzialności ani za przedmiot kupna i tegoż części składowe ani za jego przychód lub pożytki ani wreszcie za granicę i powierzchnię nabytych gruntów.

§. 5.

Z dniem oddania przedmiotu kupna wchodzi Wydział krajowy w zupełne tegoż użytkowanie, lecz przyjmuje na siebie zarazem od tego dnia wszelkie na przedmiocie kupna ciężące podatki, ciężary, daniny i zobowiązania, przyczem zastrzega się, że kupujący Wydział krajowy nie będzie miał prawa żądać od sprzedającego funduszu religijnego odpowiedzialności ani wynagrodzenia czy to z przyczyny pokrzywdzenia ponad połowę wartości, czy to z jakiegokolwiek innego prawnego powodu, nawet w tym razie, gdyby wskutek jakiegoś zdarzenia przed oddaniem przedmiotu kupna, nastąpiło podwyższenie podatków, ciężarów, danin i zobowiązań lub też zmniejszyły się wartość i dochody kupionego przedmiotu.

Kupujący Wydział krajowy zobowiązuje się nadto tę kwotę podatku z wszelkimi datkami, któreby fundusz religijny zapłacił ponad czas, od którego ciężary przedmiotu niniejszym kontraktem sprzedanego a zatem i płacenia podatków, na kupującego przechodzą, zwrócić galic. funduszowi religijnemu w dniach 14-tu po otrzymaniu przez c. k. Urząd podatkowy w Dobromilu zawiadomienia o wysokości tych podatków.

§. 6.

Ponieważ przedmiot kupna w §. 1. niniejszego kontraktu bliżej oznaczony wydzierżawiony jest na podstawie kontraktu z daty Niżankowice 11. lutego 1903. Ferdynandowi i Helenie małż. Millerom na okres od 1. listopada 1900 do 31. października 1909 za czynszem w kwocie rocznej 5.200 K płatnym w kwartalnych ratach z góry zapadających 1. listopada, 1. lutego, 1. maja i 1. sierpnia każdego oku, przeto Wydział krajowy jako nowonabywca wchodząc z dniem 1. stycznia 1907 roku w miejsce sprzedającego funduszu religijnego, przyjmuje na siebie wszelkie prawa i obowiązki z powyższego kontraktu dzierżawy, a w szczególności także prawo i obowiązek wypowiedzenia dzierżawy pomienionym dzierżawcom w umiarkowanym w §. 3. wspomnianego kontraktu dzierżawy 6-cio miesięcznym terminie przed upływem roku dzierżawnego t. j. przed 31. października 1907. Czynsz dzierżawny za wspomniany folwark po koniec roku 1906, przypadnie galic. funduszowi religijnemu, natomiast czynsz dzierżawny od 1. stycznia 1907 począwszy pobierać będzie Wydział krajowy jako nowonabywca, któremu też wydana zostanie kaucya złożona przez Ferdynanda i Helenę małż. Millerów na zabezpieczenie powyższej dzierżawy, a składająca się z obliżyte łącznej nominalnej wartości 2.600 koron pod warunkiem, że poprzednio pokryte zostaną wszystkie pretensje funduszu religijnego z powyższej dzierżawy pochodzące, na zabezpieczenie których wspomniana kaucya dzierżawna złożona została.

§. 7.

Gdy przedmiot kupna w §. 1. niniejszego kontraktu oznaczony stanowi majątność tabularną obj. whl. 652. ks. gr. c. k. Sądu obwodowego w Przemyślu, zatem rzeczą będzie kupującego Wydziału krajowego postarać się we właściwym czasie i na własny koszt o przeniesienie prawa własności ciała hipotecznego powyższym wykazem objętego na rzecz funduszu krajowego.

W tym celu fundusz religijny zezwala, ażeby prawo własności majątności tabularnej obj. whl. 652 ks. gr. c. k. Sądu obwodowego w Przemyśle położonej w gminach kat. Przedzielnicy i Byble zostało przeniesione na rzecz galic. funduszu krajowego a więc ażeby na karcie B. wykazu hipotecznego powyższą majątność obejmującego uwidocznił, że prawo własności powyższej majątności przechodzi na podstawie niniejszego kontraktu kupna sprzedaży na galic. fundusz krajowy na cele urządzenia kolonii poprawczej w charakterze rolniczo przemysłowym dla małoletnich przestępców po myśli ustawy z 24-go maja 1885 Dz. p. p. Nr. 90.

§. 8.

Akt kupna sprzedaży obowiązuje Wydział krajowy król. Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem krakowskiem od chwili podpisania, galic. fundusz religijny zaś od chwili zatwierdzenia niniejszego kontraktu kupna sprzedaży przez c. k. Ministerstwo rolnictwa.

§. 9.

Kupujący Wydział krajowy obowiązuje się ponieść wszelkie koszta połączone z zawarciem niniejszego kontraktu, jakoteż z tabularnem przeniesieniem prawa własności nabytych majątności oraz zapłacić wszelkie należytości bezpośrednio od tego kupna przypadające.

§. 10.

Kontrakt niniejszy spisuje się z 2. równobrzmiących okazach, z których jeden przeznaczony dla użytku gal. funduszu religijnego ma być opatrzony stemplami na koszt Wydziału krajowego.

We Lwowie, dnia 31. grudnia 1906.

Marszałek krajowy L. S. Badeni mp. — Członek Wydziału kraj. Tadeusz Pilat mp. — Członek Wydziału kraj. Michał Glidziuk mp.

Stempel za 20 hal. L. rep. 18.703. Stwierdzam, że osobiście mi znani we Lwowie zamieszkali Panowie, Jego Ekscelencya Jaśnie Wielmożny Dr. Stanisław hr. Badeni, Marszałek krajowy, tudzież Jaśnie Wielmożni Dr. Tadeusz Pilat zastępca Marszałka krajowego i Michał Glidziuk członek Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wobec mnie zeznali, że powyższy dokument imieniem rzeczzonego Wysokiego Wydziału krajowego przy wyciśnięciu pieczęci urzędowej własnoręcznie podpisali. We Lwowie dnia piątego stycznia roku tysiąc dziewięćsetnego siódmego. L. S. Władysław Zawadzki, c. k. notaryusz mp.
